

Аб выніках XVIII рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры»

11 мая 2010 г. былі падведзены вынікі XVIII рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры» за 2009 г. (Загад аб узнагароджанні пераможцаў конкурсу быў апублікаваны ў папярэднім нумары часопіса). Конкурсныя работы разглядаліся кампетэнтным журы, у склад якога ўваходзілі: старшыня – Стружэцкі Т.І., намеснік міністра культуры Рэспублікі Беларусь; намеснік старшыні – Шэвялёў У.М., начальнік упраўлення ўстаноў культуры і народнай творчасці Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь; сакратар журы – Гамеза Г.А., галоўны спецыяліст упраўлення ўстаноў культуры і народнай творчасці Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь; члены журы: Кірухіна Л.Г., намеснік дырэктара па навуковай рабоце і сувязях з грамадскасцю Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі; Краўчонок Т.П., галоўны спецыяліст упраўлення культуры Мінскага аблвыканкама; Машканцава І.П., галоўны спецыяліст упраўлення культуры Гродзенскага аблвыканкама; Дуброва В.П., дырэктар Гомельскай абласной універсальнай бібліятэкі імя У.І. Леніна; Чуева Н.С., дырэктар Мінскай абласной бібліятэкі імя А.С. Пушкіна, старшыня Беларускай бібліятэчнай асацыяцыі; Кубышкіна А.В., дырэктар Цэнтралізаванай сістэмы дзяржаўных публічных бібліятэк г. Мінска; Швед Т.А., дырэктар Цэнтралізаванай сістэмы дзіцячых бібліятэк г. Мінска; Алейнік М.Г., загадчыца навукова-даследчага аддзела бібліятэказнаўства Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі.

У конкурсе прынялі ўдзел 49 бібліятэк: 2 абласныя, 13 цэнтральных, 34 бібліятэкі-філіялы, у тым ліку 22 сельскія і 10 дзіцячых бібліятэк. Трэба адзначыць, што ў параўнанні з мінулымі гадамі ў гэтым годзе дзіцячыя бібліятэкі былі прадстаўлены большай колькасцю ўдзельнікаў.

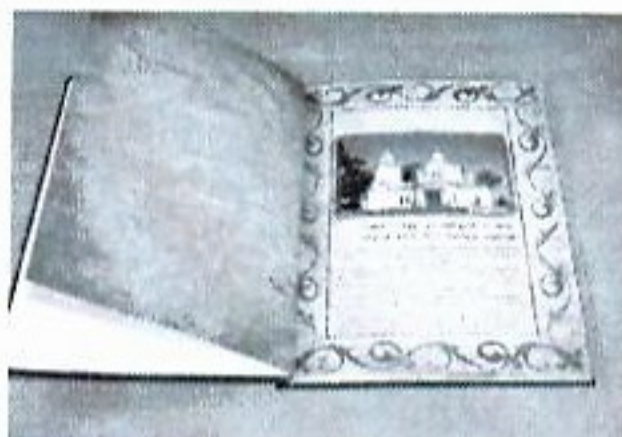
Найбольшую цікавасць да конкурсу праявілі бібліятэкі Мінскай вобласці (15). Брэсцкая, Гродзенская і Магілёўская вобласці прадставілі па 7 работ, Гомельская вобласць – 5, Віцебская вобласць і ДУ «Цэнтралізаваная сістэма дзіцячых бібліятэк г. Мінска» – па 4 конкурсныя работы.

Больш паловы работ было прадстаўлена ў намінацыі «**За пошукавую і даследчую працу**». Па выніках конкурсу першая прэмія была прысуджана

ДУ «Віцебская абласная бібліятэка імя У.І. Леніна» (дырэктар Сёмкін А.І.) за гістарычны нарыс «Віцебская абласная бібліятэка імя У.І. Леніна 80 гадоў». Члены журы адзначылі высокі навуковы ўзровень работы,

глыбіню і дакладнасць праведзенага даследавання. Работа была адзначана як найбольш поўна адпавядаючая патрабаванням да афармлення навукова-пошукавых работ. Матэрыял выдання згрупаваны ў храналагічна-тэматычным парадку і прадстаўлены ў трох асноўных раздзелах. Выданне аснашчана даведачным апаратам, які ўключае храналагію гісторыі Віцебскай абласной бібліятэкі, пералік выкарыстаных крыніц, спасылкі, спіскі скарачэнняў, імяны паказальнік, дадатак, у якім прадстаўлены матэрыялы перыядычнага друку пра абласную бібліятэку, а таксама спіс бібліятэчных работнікаў, якія ў розныя гады працавалі ў бібліятэцы. Сярод сельскіх бібліятэк **першую прэмію** ў гэтай намінацыі атрымала Даўгінаўская сельская

бібліятэка сеткі публічных бібліятэк Вілейскага раёна Мінскай вобласці (загадчык Юркевіч А.А.). Супрацоўнікі бібліятэкі ажыццявілі значную работу па пошуку, вывучэнню і аналітычнай апрацоўцы вялікай

колькасці разнастайных крыніц, якія тычацца гісторыі вілейскага краю. На аснове здзейсненай навукова-пошукавай работы быў падрыхтаваны гістарычны нарыс «Каб людзі ведалі...». Заслугоўвае ўвагі мастацкае афармленне работы. Матэрыял суправаджаецца фотаздымкамі, архіўнымі дакументамі і, што вельмі значна, спісам выкарыстаных крыніц. **Другая прэмія** была прысуджана Іўеўскай цэнтральнай раённай бібліятэцы Гродзенскай вобласці (дырэктар Мірончык С.А.). Работа ўключае значны комплекс матэрыялаў і дакументаў па гісторыі г. Іўе. Матэрыял сабраны падчас скрупулёзнай даследча-пошукавай работы, аб'ектыўна адлюстроўвае ўсе гістарычныя этапы ў

развіцці г. Іўе і згрупаваны па раздзелах. Работа ўключае архіўныя дакументы, фотаздымкі, публікацыі з перыядычных выданняў. Матэрыял пададзены ў захапляльнай форме і выклікае несумненны інтарэс у чытачоў, але ў цэлым мае недахопы ў афармленні, што і не дало магчымасці прысудзіць рабоце больш высокае месца. Увагі заслугоўвае і работа Холмецкай сельскай бібліятэкі сеткі публічных бібліятэк Рэчыцкага раёна Гомельскай вобласці (бібліятэкар Шыкла Т.М.),

якой таксама прысуджа- на **другое месца**. Гіста- рычны летапіс «Холмеч: старажытны і малады» падрыхтаваны да ўдзелу ў конкурсе, таксама су- праваджаецца архіўнымі матэрыяламі і дакумен- тамі, унікальнымі фота- здымкамі, успамінамі землякоў.

Трэцяя прэмія ў гэ- таі намінацыі была прысуджана Бярэзінскай цэнтраль- най раённай бібліятэцы Мінскай вобласці (метадыст Маеўская Н.М.). Праца ўключае летапіс Бярэ- зінскай цэнтралізаванай бібліятэчнай сістэмы, а таксама гісторыю асоб- ных бібліятэк раёна да цэнтралізацыі. Акрамя архіўных матэрыялаў, а таксама звестак з даве- дачных выданняў, артыкулаў з кніг і перыядычных выданняў работа ўключае і некаторыя элементы даведачна-пошукавага апарату: спіс бібліятэк на па- чатак цэнтралізацыі, дасье дзейнасці дырэктараў ЦБС. Сярод сельскіх бібліятэк **трэцяй прэміяй** адзначана Сялецкая сельская бібліятэка сеткі публічных бібліятэк Бярозаўскага раёна Брэсцкай вобласці (бібліятэкар Філатава А.І.). Пры бібліятэцы створана краязнаўчая гасцёўня, удзельнікі якой вывучаюць гісторыю сваёй вёскі. На аснове сабраных матэрыялаў яны з дапамо- гай бібліятэкара распрацавалі краязнаўчую экспеды- цыю «Наш Сялец: вядомы і невядомы», матэрыялы якой і былі прадстаўлены на конкурс.

У намінацыі «**За значны ўклад у выхаваўчую работу з падростаючым пакаленнем**» першую **прэмію** атрымала Лельчыцкая раённая дзіцячая бібліятэка сеткі публічных бібліятэк Лельчыцкага раёна Гомельскай вобласці (бібліятэкар Ляхавец А.А.) за распрацоўку і рэалізацыю праграмы па патрыятычна-

му выхаванню дзяцей і падлеткаў «Вяртанне да вытокаў» (2009–2010 гг.). Праграма рэалізуецца сродкамі інфармацыйных тэхналогій і садзейнічае распаўсюджванню ін- фармацыйнай культуры. У рамках праграмы ў

бібліятэцы працуе школа камп'ютарнай пісьменнасці «З камп'ютарам на «ты», якая і была прадстаўлена на конкурс. Таксама былі прадстаўлены матэрыялы края- знаўчага падарожжа па вёсках Лельчыцкага раёна «Каб любіць свой край, трэба перш за ўсё яго ве- даць». Безумоўнай вар- тасцю работы з'яўляецца тое, што бібліятэка здоле- ла дакладна прадставіць вынікі рэалізацыі прагра- мы. Члены журы адзна- чылі відавочнасць плана- вай і сістэматычнай работы Лельчыцкай раённай дзіцячай бібліятэкі па патрыятычнаму выхаванню дзяцей і падлеткаў. Сярод сельскіх бібліятэк **першая**

прэмія была прысуджана Навалукскай сельскай бібліятэцы сеткі публічных бібліятэк Жлобінскага раёна Гомельскай вобласці (бібліятэкар Лобан Н.І.), якая ажыццяўляе значную работу па папулярызацыі краязнаўства, працуе па доўгатэрміновай мэтавай пра- граме «У гісторыі сваё багацце» (2007–2011 гг.). У бібліятэцы створаны этнаграфічны куток, які сёння налічвае больш за сотню экспанатаў. Тут юныя чыта- чы маюць магчымасць пазнаёміцца з прыладамі пра- цы хатняга побыту нашых продкаў. Сярод экспанатаў ёсць рэчы, якія знаходзіліся ва ўжытку ў канцы XIX – па- чатку XX ст. На аснове сабраных матэрыялаў у бібліятэцы распрацавана экскурсія ў далёкае мінулае для дзяцей сярэдняга ўзросту «Калі хочаш ведаць край – у бібліятэку завітай», ажыццяўляюцца тэатраліза- ваныя абрады, сцэнарыі якіх увайшлі ў матэрыялы, прадстаўленыя да разгляду журы. **Другую прэмію** атрымала Астрынская гарпасялковая дзіцячая біб- ліятэка сеткі публічных

бібліятэк Шчучынскага раёна Гродзенскай воб- ласці (загадчык Сцяпан- чанка Г.А.). Пры бібліятэ- цы створана аматарскае аб'яднанне «Клуб неабы- кавых матуль», якое са- брала жанчын, што жы- вуць інтарэсамі сваіх дзяцей, вывучаюць разам з імі род- ны край, падарожнічаюць, адзначаюць святы. Сярод сямей большасць складаюць тыя, што выхоўваюць прыёмных дзяцей. Самыя адметныя моманты з жыц- ця клуба адлюстраваны ў маляўнічым альбоме, дзе шмат фотаздымкаў, цікавых запісаў і вершаваных прысвячэнняў. **Другая прэмія** была прысуджана і Бялыніцкай дзіцячай бібліятэцы-філіялу сеткі публічных бібліятэк Бялыніцкага раёна Магілёўскай вобласці (за- гадчык Лычкоўская Л.В.).

Тут рэалізуецца мэтавая бібліятэчная праграма «Читающие дети – умнее всех на свете» (2008– 2010 гг.), а таксама пра- цуе патрыятычны клуб «Бацькаўшчына», удзельнікі якога сабралі і аформілі матэрыялы аб удзеле бялынічан у Вялікай Айчыннай вайне: летапісы памяці «Алея герояў», «Ніхто не забыты – нішто не забыта», «Вечны агонь паэзіі», прысвечаныя 65-годдзю вызвалення Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. **Трэцяя прэмія** ў гэтай намінацыі была прысуджана дзіцячай бібліятэцы № 6 – філіялу ДУ «Цэнт- ралізаваная сістэма

дзіцячых бібліятэк г. Мінска» (загадчык Па- тук Т.А.). У сваёй рабоце калектыў бібліятэкі вылу- чае некалькі патрыятыч- ных напрамкаў. Па іх створаны доўгатэрмі- новыя праграмы, якія паспяхова рэалізуюцца. Пры дзіцячай бібліятэцы № 6 працуе тэатр «Пацешка». Жу- ры адзначыла плённую дзейнасць бібліятэкі ў рамках праграмы «Бібліятэка – цэнтр адраджэння нацыяналь- най культуры, літаратуры, народных традыцый і абрадаў чытачоў рэгіёна». У рэалізацыі праграмы

Афіцыйна

партнёрамі бібліятэкі з'яўляюцца Саюз пісьменнікаў Рэспублікі Беларусь, музеі Янкі Купалы, Якуба Коласа. Сярод сельскіх бібліятэк **трэцяя прэмія** прысуджана Цімкавіцкай сельскай бібліятэцы сеткі публічных бібліятэк Капыльскага раёна Мінскай вобласці (загадчык Рудэнка Н.І.). У бібліятэцы распрацавана і рэалізоўваецца мэтавая выхаваўча-патрыятычная праграма «Я раскажу табе пра дзіўны край, што мне свяцей усіх святынь у сэрцы...» і выхаваўчы праект «Каб любіць свой край, трэба перш за ўсё яго ведаць». На конкурс былі прадстаўлены матэрыялы, якія апавядаюць аб асобных падзеях з гісторыі вёскі Цімкавічы – адным з цікавых і самабытных куточкаў Капыльшчыны, а таксама аб знакамітых земляках, такіх як класік беларускай літаратуры Кузьма Чорны і інш.

На жаль, адсутнічала канкурэнцыя ў намінацыі «**За навацыі ў галіне бібліятэчнай справы**». І такая сітуацыя складваецца апошнім часам з году ў год, што не можа не выклікаць здзіўлення адсутнасцю належнай актыўнасці бібліятэк у гэтым напрамку. Да ўдзелу ў чарговым XVIII рэспубліканскім конкурсе ў гэтай намінацыі была прадстаўлена толькі работа Слуцкай цэнтральнай раённай бібліятэкі Мінскай вобласці (дырэктар Гурыновіч Л.В.), якой і была прысуджана **першая прэмія**. Работа складаецца з дзвюх частак: рэкламна-інфармацыйнае выданне аб дзейнасці

Слуцкай раённай цэнтральнай бібліятэкі і віртуальнае падарожжа па роднаму гораду – электронная прэзентацыя «Сем цудаў Слуцка», якая выканана з дапамогай прэзентацыйнай пра-

грамы Power Point, праілюстравана якаснымі фотаздымкамі, графічнымі работамі, агучана сучаснай беларускай музыкай. Выданне поўнаасцю дасягае пастаўленых задач: знаёміць з выдатнымі помнікамі матэрыяльнай і духоўнай культуры Слуцка, садзейнічае выхаванню патрыятызму, нацыянальнай свядомасці, выклікае цікавасць да даследчай работы ў краязнаўчым напрамку. Увагі заслугоўваюць і эстэтычныя вартасці работы: выданні выкананы ў адзіным стылі, з добрым густам. Члены журы адзначылі высокі ўзровень як навуковай складаючай гэтай работы, так і мастацкага афармлення.

У рамках конкурсу была **заахвачана** Цэнтральная гарадская бібліятэка імя К. Маркса г. Магілёва (дырэктар Краўчанка Г.І.), якая актыўна займаецца праектнай дзейнасцю ў галіне краязнаўства. Яе краязнаўчы праект «Мы гэтым горадам зачараваныя...» – доўгатэрміновы праект. У выніку яго рэалізацыі распрацаваны матэрыялы па наступных напрамках: «10 твораў магілёўскай гісторыі», «7 цудаў архітэктуры Магілёва», «7 цудаў прыроды зямлі Магілёўскай».

Заахвочвальная прэмія прысуджана таксама Дастоеўскай сельскай бібліятэцы сеткі публічных бібліятэк Іванаўскага раёна Брэсцкай вобласці (бібліятэкар Бурак Н.А.), якая вядзе актыўную работу па духоўна-маральнаму выхаванню чытачоў ва ўмовах бібліятэкі, папулярызацыі народнай спадчыны, прымае ўдзел у арганізацыі Дастоеўскіх чытанняў. Матэрыялы па гэтых напрамках работы, аб'яднаныя дэвізам «І свет духоўнасці не гасне», былі прадстаўлены на конкурс.

Пераможцы конкурсу ўзнагароджаны ў адпаведнасці з загадам Міністэрства культуры № 106 ад 21 чэрвеня 2010 г. «Аб выніках XVIII рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры»».

Увогуле трэба адзначыць, што на працягу года плённа папрацавалі як калектывы бібліятэк, так і асабіста бібліятэчныя работнікі. Аднак не заўсёды прадстаўленыя на конкурс работы адпавядалі яго ўмовам, якія вызначаны ў Інструкцыі аб парадку правядзення Рэспубліканскага конкурсу «Бібліятэка – асяродак нацыянальнай культуры». Па-першае, хацелася б напаміць паважаным удзельнікам, што пры афармленні работ пажадана ўжываць родную мову як адну з асноўных складальнікаў нацыянальнай культуры. Наогул, больш за ўсё заўваг да конкурсных работ тычыцца менавіта іх афармлення. Шкада, калі выканаўшы даволі значны аб'ём пошукава-даследчай работы або ажыццявіўшы разнастайныя і цікавыя мерапрыемствы па рэалізацыі выхаваўчай дзейнасці, бібліятэкі не змаглі прадставіць іх на конкурс у належным выглядзе.

Пры выкарыстанні ў работах, прадстаўляемых у намінацыю «За пошукавую і даследчую працу», дакументаў і матэрыялаў з дзяржаўных архіваў неабходна ўказваць іх месцазнаходжанне (назву дзяржаўнага архіва, нумар фонду, вопісу, справы, лістоў), дакументы з асабістых архіваў павінны быць таксама пазначаны «з архіва ўладальніка дакументаў», абавязкова ўказваюцца выкарыстаныя друкаваныя крыніцы. Значна павышае вартасць работ навукова-даведачны апарат, абавязковым для якога з'яўляецца спіс усіх выкарыстаных у пошукавай рабоце крыніц. Адсутнасць спасылак на першакрыніцы значна зніжае вартасць конкурсных работ.

У многіх работах адсутнічала структура творчай працы, паўната і лагічная паслядоўнасць, некаторыя работы складаліся з асобных разрозненых сцэнарыяў, буклетаў фотаздымкаў і г. д. пры адсутнасці аналітычнай даведкі аб рабоце бібліятэкі, што значна ўскладняла работу журы.

Аднак нягледзячы на ўсе вышэйпералічаныя хібы ў афармленні конкурсных работ, прыемна тое, што ўдзельнікі конкурсу не перастаюць здзіўляць сваім творчым падыходам да папулярызацыі нацыянальнай культуры. А гэта значыць, што конкурс будзе працягвацца, і яго вынікі будуць прыносіць свой плён не толькі пераможцам, але і краязнаўцам, навукоўцам, педагогам, студэнтам, школьнікам, супрацоўнікам турыстычных арганізацый і ўсім тым, хто не абыякавы да гісторыі і культуры роднага краю.